

הנה החכמה היא המביאה יותר את האדם לידי התנשאות
 וגאווה, לפי שכבר היא מעלה שבאדם עצמו בחלק
 הנכבד שלו, דהינו השכל. והנה אין לך חכם שלא יטעה
 ושל לא יצטרף ללמד מדברי חבריו, ופעמים רבות אפלו
 מדברי תלמידיו, אם בן אפוא איך יתנשא בחכמתו?
 ואמנם מי שהוא בעל שכל ישר, אפלו אם זכה להיות
 חכם גדול ומפלג, באמת כשיסתכל ויתבונן יראה
 שאין מקום לגאווה והתנשאות. כי הנה מי שהוא בעל שכל
 שידע יותר מהאחרים, אינו עושה אלא מה שבחק טבעו
 לעשות, כעוף שמגביה לעוף לפי שטבעו בכך, והשור
 מושך בכחו לפי שחקו הוא, בן מי שהוא חכם הוא לפי
 שטבעו מביאו לזה, ואלו אותו שעכשו אינו חכם כמוהו
 היה לו שכל טבעי כמוהו, היה מתחכם כמו שנתחכם, אם
 בן אין כאן להתנשא ולהתגאות. אלא אם יש בו חכמה
 רבה, הנה הוא מחיב ללמדה למי שצריך אליה, וכמאמר
 רבן יוחנן בן זכאי (אבות ב, ט): אם למדת תורה הרבה —
 אל תחזיק טובה לעצמך, כי לך נוצרת. אם עשיר הוא —
 ישמח בחלקו, ועליו הוא לעזר למי שאין לו. אם גבור הוא
 — לעזר לכושלים ולהציל לעשוקים. הא למה זה דומה?
 למשרתי הבית, שכל אחד ממנה על דבר-מה, וראוי לו
 לעמד במשמרתו לפי פקדתו, להשלים מלאכת הבית
 וצרכיה, ואין בכאן מקום לגאווה לפי האמת.

ואמרו חז"ל תורה מביאה לידי מעשה מעשה מביאה לידי זהירות זהירות מביאה לידי זריזות זריזות מביאה לידי פרישות פרישות מביאה לידי נקיות נקיות מביאה לידי טהרה טהרה מביאה לידי חסידות וחסידות גדולה מכלם שנאמר (תהלים פט) אז דברת בחזן לחסידיך ונו'. ואם יתעלם ממה שיש ביכלתו ויקל במה שיש בכחו תרחק עזרת האלהים ואמצתו ממנו כמ"ש (משלי טו) רחוקה' מרשעים ואמר (ישעיה נט) עונותיכם היו מבדילים תו':

והשנים ועשרים חשבונו עם נפשו על התערבו עם בני אדם בתקנת העולם מחרישה וקצירה ומקח וממכר והענינים שנעזרים בהם קצת בני אדם בקצתם על ישוב העולם שיאהב להם מה שיאהב לנפשו מהם וישנא להם מה שישנא לנפשו מהם ויחמול עליהם וידחה מהם כפי יכלתו מה שיזיקם כמו שכתוב (ויקרא יט) ואהבת לרעך כמוך. וימשל בזה כאלו אנשים הלכו אל ארץ רחוקה בדרך עקוב ויש להם ללון במחנים רבים ויש להם בהמות רבות טעונות במשאות גדולות והאנשים במתי מעט ולכל אחד מהם בהמות רבות שהוא צריך לטעון ולפרוק אותם פעמים. ואם יעזרו איש את אחיו לטעון ולפרוק ויהיה חפצם בשלום הכל ולהקל מעליהם ושיהיו שוים בעזר ובסיוע ביניהם יגיעו אל הטוב שבענינים. ואם יחלק לבם ולא יסכימו לעצה אחת וישתדל כל אחד מהם לעזור לעצמו לבד ילאה רובם. ומן הפנים האלה אחי כבוד העולם על יושביו ונכפלה עליהם עבודתו וזרחו מפני שרצו להתיתד כל אחד מהם בחלקו בו וביותר מהוקו ממנו ומפני שרצו ממנו יותר מחוקם ובקשו בו אשר לא להם מנעם העולם חוקם ממנו ולא המציא להם חלקם בו על כן אינם מרוצים ממנו ואין אחד בהם שאינו מתרעם בו ובוכה עליו כי בקשו בו מותר המחיה ומנעם הוא די הספוק אלא לאחר המורה הנדול והיניעה